

Sygn. akt I Ca 153/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 maja 2017 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Elżbieta Zalewska-Statuch

Sędziowie SSO Joanna Składowska

SSO Iwona Podwójniak

Protokolant sekretarz sądowy Elwira Kosieniak

po rozpoznaniu w dniu 24 maja 2017 roku w Sieradzu

na rozprawie

sprawy z powództwa P. G. (1) i A. G.

przeciwko (...) SA V. (...) w W.

o zadośćuczynienie

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Rejonowego w Łasku

z dnia 19 grudnia 2016 roku, sygnatura akt I C 283/15

A. z apelacji powódki zmienia zaskarżony wyrok w punktach I.1 i 2 w ten sposób, że zasądzoną w punkcie I.1 kwotę 13500 złotych podwyższa do kwoty 36000 (trzydzieści sześć tysięcy) złotych;

B. z apelacji powoda zmienia zaskarżony wyrok w punkcie II. 1 i 2 w ten sposób, że zasądzoną w punkcie II. 1 kwotę 27000 złotych podwyższa do kwoty 54000 (pięćdziesiąt cztery tysiące) złotych;

C. oddala apelację w pozostałej części;

D. zasądza od pozwanego (...) SA V. (...) w W. na rzecz powódki P. G. (1) 756 (siedemset pięćdziesiąt sześć) złotych oraz na rzecz powoda A. G. 900 (dziewięćset) złotych z tytułu częściowego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym;

E. nakazuje pobrać od pozwanego (...) SA V. (...) w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Łasku 2475 (dwa tysiące czterysta siedemdziesiąt pięć) złotych z tytułu obciążającej go części opłat od apelacji, od których powodowie byli zwolnieni.

Sygn. akt I Ca 153/17

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 19 grudnia 2016 roku Sąd Rejonowy w Łasku zasądził od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej V. (...) w W. na rzecz powodów: P. G. (1) kwotę 13 500 zł (pkt. I. 1) i A. G. kwotę 27 000 zł (pkt. II. 1) tytułem zadośćuczynienia, wraz z ustawowymi odsetkami od 6 kwietnia 2015 r. do 31 grudnia 2015 r., a od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty z ustawowymi odsetkami za opóźnienie. W pozostałym zakresie Sąd oddalił powództwa (pkt. I. 2 i II. 2), nie obciążył powodów kosztami procesu (pkt. I. 3 i II. 3) oraz kosztami procesu od nieuwzględnionych powództw (pkt. I. 5 i II. 5), nakazując jednocześnie pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Łasku kwoty 645,04 zł i 1 283,72 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych od uwzględnionej części powództw (pkt. I. 4 i II. 4).

Powyższe orzeczenie zapadło w oparciu o następujące ustalenia i wnioski:

W dniu 30 października 2006 r. doszło do wypadku drogowego. Kierowca samochodu marki K. M. na skutek naruszenia zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym będąc w stanie nietrzeźwości, doprowadził do wypadku, w wyniku którego pasażer pojazdu P. G. (2) doznał obrażeń ciała, skutkujących jego zgonem.

Przed zdarzeniem sprawca wypadku jak i poszkodowany P. G. (2) spożywali alkohol.

Wyrokiem z 5 czerwca 2007 r. S. M. został uznany za winnego tego, że umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym w ten sposób, że będąc w stanie nietrzeźwości odpowiadającym 0,9 promila alkoholu we krwi, nie mając uprawnień do kierowania, prowadząc samochód nie zachował szczególnej ostrożności i w skutek niedostosowania prędkości do warunków drogowych, utracił panowanie nad pojazdem, zjechał na prawe pobocze, gdzie uderzył w drzewo, w wyniku czego pasażer samochodu

P. G. (2) doznał rozległych obrażeń układu nerwowego, obrzęku mózgu, licznych złamań kości głowy, w wyniku których zmarł

W dacie zgonu P. G. (2) miał 28 lat, był mężem P. G. (1) od sierpnia 2002 r. W dniu (...) urodził im się syn A. G..

P. G. (1) i P. G. (2) mieli dobre relacje małżeńskie. A. G. był ich jedynym dzieckiem. Powodowie odwiedzają grób zmarłego.

A. G. w chwili śmierci ojca miał 4 lata. Dziecko w tym wieku nie zna pojęcia śmierci. Na stratę ojca zareagował płaczem i złością. Pozostawał pod opieką psychologa w okresie przedszkolnym. Nie wymagał pomocy psychiatry. Proces żałoby zakończył się. Nie doznał uszczerbku na zdrowiu z powodów psychiatrycznych na tym tle.

Obecnie A. G. jest osobą pogodną, bez problemów psychicznych.

P. G. (1) po śmierci męża przeżyła typową reakcję żałoby po stracie osoby najbliższej. Reakcja ta ustąpiła po okresie roku. Nie korzystała wówczas z pomocy psychologa lub psychiatry. Nie doznała uszczerbku na zdrowiu psychicznym w wyniku śmierci męża. Do psychologa zgłosiła się w marcu 2015 r. Podjęcie leczenia w tym momencie nie pozostaje w związku z wypadkiem jej męża lecz jest spowodowane obecnymi trudnościami w życiu.

Krótko po śmierci męża P. G. (1) poznała M. C..

Zasza z nim w ciążę i we wrześniu 2008 r. urodziła córkę. Powódka mieszka w domu M. C., choć on nie przebywa z nią i córką.

Wyrokiem z 21 kwietnia 2009 r. Sąd Apelacyjny w Łodzi prawomocnie zasądził na rzecz P. G. (1) 34 500 zł tytułem odszkodowania, a na rzecz A. G. kwotę 25 500 zł tytułem odszkodowania oraz na rzecz tego powoda także 1 061,80 zł renty wyrównawczej za okres od 1 listopada 2006 r. do 31 marca 2007 r., a od 1 kwietnia 2007 r.

na przyszłość kwotę 360 zł miesięcznie. Odszkodowania na rzecz powodów zostały przyznane w oparciu o art. 446 § 3 k.c. i odzwierciedlały także szkodę w postaci straty najbliższej osoby.

Pismem z 27 lutego 2015 r. pełnomocnik powodów zgłosił pozwanemu szkodę i żądanie zapłaty na rzecz P. G. (1) 63 000 zł zadośćuczynienia, a na rzecz A. G. 72 000 zł zadośćuczynienia. Wezwanie zostało odebrane 6 marca 2015 r.

W świetle powyższych ustaleń Sąd pierwszej instancji uznał, że roszczenie powodów jest usprawiedliwione na podstawie art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (tj. Dz. U z 2016 r., poz. 2060) oraz art. 436 § 2 zd. 2 k.c. i art. 448 k.c. w zw. z art. 24 k.c.

Sąd pierwszej instancji zwrócił uwagę, że w rozpoznawanej sprawie ubezpieczyciel co do zasady nie kwestionował swojej odpowiedzialności, zaś zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie budzi wątpliwości, iż sprawca wypadku, swoim bezprawnym działaniem, które doprowadziło do śmierci męża i ojca powodów, wyrządził im szkodę naruszając ich dobra osobiste - więź rodzinną ze zmarłym, która w tym przypadku była silna, a jej zerwanie wyrządziło ból, cierpienie i w konsekwencji zrodziło poczucie krzywdy.

Omawiając kwestię relacji, jaka łączyła zmarłego z każdym z powodów, Sąd Rejonowy wskazał, że niewątpliwie więź jaka istnieje pomiędzy ojcem a synem należy uznać za najsilniejsze z możliwych.

Jak wynika z zeznań powódki relacja pomiędzy A. G., a P. G. (2) była silna, ojciec kochał dziecko, zajmował się nim. Sam już ten fakt wskazuje, że krzywda związane ze śmiercią taty nie jest mała.

Sąd pierwszej instancji wziął pod uwagę fakt, że od wypadku upłynęło już 10 lat. W chwili zgonu A. G. był 4-letnim dzieckiem, a jak wynika z opinii psychiatry w tym wieku nie rozumie się do końca pojęcia śmierci, a więc i negatywne przeżycia związane z odejściem ojca muszą mieć inną intensywność niż w przypadku starszych osób. Psychiatra zaznaczyła, że P. G. (2) przeżył normalny okres żałoby, która dawno się zakończyła, a jednocześnie nie pozostawiła negatywnych śladów na jego psychice. Obecnie jest on normalnym, pogodnym, wesołym chłopcem.

Nadto, zdaniem Sądu Rejonowego, nie można pominąć że powód otrzymał od pozwanego kwotę 25 500 zł tytułem odszkodowania z art. 446 § 3 k.c.

Wskazano przy tym, iż uwzględnienie tej wypłaty nie może mieć charakteru prostego działania arytmetycznego, skoro odszkodowanie zostało przyznane z tytułu pogorszenia sytuacji życiowej powoda, tym niemniej jak wynika z samego uzasadnienia

Sądu Apelacyjnego w Łodzi odnosiło się ono także do kwestii niematerialnej szkody, krzywdy z powodu utraty osoby bliskiej.

Wszystkie te okoliczności uzasadniają – zdaniem Sądu pierwszej instancji, że odpowiednią wysokością zadośćuczynienia jest tu kwota 30 000 zł.

Odnosząc się natomiast do żądania P. G. (1), uznano również, że więź między małżonkami musi być uznana za istotną.

Jednakże wskazano, że w jej przypadku biegła psychiatra zaznaczyła, iż powódka przeżyła normalną żałobę po śmierci osoby bliskiej, która nie wpłynęła na jej zdrowie psychiczne. Nie korzystała z pomocy psychologa lub psychiatry, a rozpoczęcie terapii

w 2015 r. nie miało związku z śmiercią męża, lecz było przejawem ogólnie problemów życiowych.

Sąd Rejonowy podniósł także, że od śmierci jej męża upłynęło już ponad 10 lat, zaś w niecały rok po śmierci męża powódka zaangażowała się w związek z innym mężczyzną, z którego urodziła córkę, co świadczy, że powódka próbowała ułożyć sobie życie, nie jest osobą samotną, której nie pozostała żadna bliska osoba.

Podobnie jak w przypadku syna, Sąd pierwszej instancji wziął pod uwagę, że P. G. (1) otrzymała 34 500 zł odszkodowania z tytułu pogorszenia się sytuacji życiowej.

Mając te okoliczności na względzie ustalono, że zasadną będzie dla niej kwota 15 000 zł z tytułu zadośćuczynienia.

Sąd Rejonowy omawiając kwestię przyczynienia poszkodowanego do powstania szkody stwierdził, iż okoliczność ta nie była sporna między stronami, a jedynie jego wysokość.

Odnosząc się do wskazanego zagadnienia stwierdzono, iż bazując na faktach przyznanych i niezaprzeczonych przez strony postępowania, przyjąć należy, że istotnie

P. G. (2) przyczynił się do szkody. Zachowaniem tym było to, że mając świadomość, iż kierowca pojazdu spożywał alkohol, wsiadł do samochodu i podjął ryzyko jazdy z nietrzeźwym prowadzącym.

W ocenie Sądu pierwszej instancji słusznym jest przyjęcie przyczynienia się P. G. (2) do powstania szkody w 10% i w takim też stopniu obniżenia należnego powodom zadośćuczynienia.

W tej sytuacji wysokość zadośćuczynienia przypadająca P. G. (1) to kwota 13 500 zł (15 000 zł - 10%), a A. G. 27 000 zł (30 000 zł - 10%).

O odsetkach od zasądzonych roszczeń orzeczono w oparciu o art. 14 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych (...) w zw. z art. 359 k.c. i 481 k.c., przyjmując, że żądanie wypłaty zadośćuczynienia pozwany otrzymał 6 marca 2015 r., w opóźnieniu pozostawał od 6 kwietnia 2015 r., stąd też w zakresie daty początkowej odsetek orzeczono zgodnie z żądaniami pozwu, uwzględniając fakt, że od 1 stycznia 2016 r. ustawodawca ustanowił osobne odsetki ustawowe za opóźnienie.

W zakresie kosztów procesu i kosztów sądowych Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 100 osobno co do powódki i powoda, mając na względzie samodzielny charakter obu spraw oraz biorąc pod uwagę, iż P. G. (1) wygrała ona sprawę w 25%, zaś A. G. w 38%.

Sąd pierwszej instancji zastosował w sprawie także art. 102 k.p.c. uznając, że specyfika sprawy, w której kwota wygranej zależy od szeregu ocennych czynników, sprawia, że można mówić o szczególnie uzasadnionym przypadku odnośnie powodów.

O kosztach sądowych orzeczono na zasadzie art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tj. Dz. U. z 2016 r., poz. 623).

Sąd Rejonowy zdecydował się także zastosować art. 113 ust. 4 w/wym. ustawy, biorąc pod uwagę fakt, że ściągnięcie kwoty z zasądzonego roszczenia praktycznie pozbawiałoby powodów jego ekonomicznego waloru.

Apelację od powyższego wyroku wnieśli powodowie, zaskarżając go odnośnie oddalonego powództwa w stosunku do P. G. (1) ponad zasądzoną tytułem zadośćuczynienia kwotę 13 500 zł - do kwoty 45 000 zł, a w stosunku do A. G. ponad zasądzoną tytułem zadośćuczynienia kwotę 27 000 zł - do kwoty 63 000 zł, zarzucając:

- naruszenie prawa materialnego - art. 448 k.c. w zw. z art. 24 k.c. poprzez jego błędną wykładnię polegającą na pominięciu istotnych kryteriów wpływających na wysokość odpowiedniej sumy zadośćuczynienia, jak i błędnym zindywidualizowaniu na gruncie dokonanych ustaleń faktycznych wskazanych przez Sąd Rejonowy ogólnych kryteriów orzekania o zadośćuczynieniu z tytułu śmierci najbliższego członka rodziny, oraz nadmierne szacowanie należnej powodowi kwoty zadośćuczynienia ze względu na zasądzenie na ich rzecz w innej sprawie odszkodowania z art. 446 § 3 k.c., co skutkowało zasądzeniem na rzecz powodów zadośćuczynienia w rażąco niskiej wysokości.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty skarżący wnieśli o:

- zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie od pozwanego na rzecz P. G. (1) tytułem zadośćuczynienia ponad zasądzoną kwotę 13 500 zł, kwoty 31 500 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 6 kwietnia 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r., a od dnia 1 stycznia

2016 r. do dnia zapłaty z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w zapłacie;

- zmianę zaskarżonego wyroku, i zasądzenie na rzecz A. G. tytułem zadośćuczynienia ponad zasądzoną kwotę 27 000 zł, kwoty 36 000 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 6 kwietnia 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r., a od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w zapłacie;

oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kosztów postępowania apelacyjnego, według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od każdego z powodów kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja zasługuje na częściowe uwzględnienie.

Na mocy art. 387 § 2¹ k.p.c. Sąd Okręgowy ograniczył uzasadnienie do wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa, ponieważ Sąd drugiej instancji nie przeprowadził postępowania dowodowego ani nie zmienił ustaleń faktycznych Sądu pierwszej instancji, który w sposób prawidłowy przeprowadził postępowanie dowodowe,

a na jego podstawie poczynił adekwatne do treści materiału dowodowego ustalenia faktyczne. Ustalenia te Sąd Odwoławczy przyjmuje za własne, nie znajdując potrzeby ich ponownego szczegółowego przytaczania.

W orzecznictwie niekwestionowany jest pogląd, że określenie wysokości zadośćuczynienia za doznaną krzywdę stanowi istotny atrybut sądu merytorycznie rozstrzygającego sprawę w pierwszej instancji, zaś sąd odwoławczy może je korygować wtedy, gdy przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności sprawy mających na to wpływ, jest ono niewspółmiernie nieodpowiednie, jako rażąco wygórowane lub rażąco niskie (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 września 1999 r. o sygn. akt II CKN 477/98, opubl. LEX nr 477661).

Ingerencja Sądu drugiej instancji może mieć zatem miejsce przy drastycznym naruszeniu zasad ustalania wysokości przyczynienia i należy zgodzić się ze skarżącymi,

ż w tej sprawie doszło do umniejszenia wagi okolicznościom uwzględnionym przez Sąd Rejonowy przy ustalaniu poziomu adekwatności przyjętego zadośćuczynienia.

W szczególności trzeba zaznaczyć, iż Sąd pierwszej instancji w sposób nieuprawniony uwzględniał również kwoty przyznane powodowi na mocy wyroku Sądu Apelacyjnego

w Łodzi tytułem odszkodowania, pomijając odrębność celu któremu miały one służyć.

Z pewnością nie były przeznaczone na zadośćuczynienie krzywdzie.

Trzeba też zauważyć, że powodowie utracili jedną z najważniejszych osób w ich życiu – męża i ojca, co potęguje niepomiarne uczucie osamotnienia i krzywdy. Powodowie mogli jeszcze przez kilkadziesiąt lat oczekiwać wsparcia emocjonalnego i pomocy z strony P. G. (2).

Podobnie fakt, że powódka po śmierci męża ułożyła sobie ponownie życie z innym mężczyzną nie umniejsza skali jej cierpienia, gdyż nie ma dowodów stojących w opozycji do jej twierdzeń, iż właśnie wspomnianie zmarłego i porównywanie z nim obecnego partnera były przyczyną dla której związek ten się nie ułożył.

Wszystko to zdaniem Sądu drugiej instancji nie znalazło właściwego odzwierciedlenia w kwocie zasądzonego faktycznie zadośćuczynienia.

Uwzględniając całokształt okoliczności sprawy, w ocenie Sądu Okręgowego odpowiednimi kwotami, które należy spełnić swoją funkcję kompensacyjną będą sumy w wysokości 40 000 zł na rzecz powódki oraz 60 000 zł na rzecz powoda. Wymienione kwoty nie są nadmierne, biorąc pod uwagę skalę cierpienia każdego z apelujących, wynikających z gwałtownego zerwania serdecznych więzi ze zmarłym członkiem rodziny.

Biorąc pod uwagę ustalony na poziomie 10 %, stopień przyczynienia poszkodowanego do szkody, zasadnym było obniżenie zadośćuczynienia na rzecz P. G. (1) do kwoty 36 000 zł (40 000 zł - 10%) i na rzecz A. G. do kwoty 54 000 zł (60 000 zł - 10%).

W związku z powyższym Sąd Okręgowy w pkt. A i B sentencji, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w pkt. I. 1 i 2 i II. 1. i 2. w ten sposób, że podwyższył kwotę zadośćuczynienia z pkt. I. 1 z 13 500 zł do 36 000 zł oraz kwotę z pkt. II. 1 z 27 000 zł do 54 000 zł, natomiast na mocy art. 385 k.p.c. oddalił apelację w pozostałym zakresie, orzekając o tym w punkcie C sentencji.

O kosztach zastępstwa procesowego należnych od pozwanego każdemu z powodów w postępowaniu apelacyjnym Sąd Okręgowy orzekł w punkcie D sentencji, na podstawie art. 100 zd. 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i z § 2 pkt 4 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015r., poz. 1800 ze zm.), zgodnie z zasadą stosunkowego rozdzielenia kosztów, mając na uwadze, iż powódka P. G. (1) wygrała postępowanie odwoławcze w 71 %, zaś powód A. G. wygrał postępowanie odwoławcze w 75 %.

Sąd zasądził więc od pozwanego na rzecz powódki P. G. (1) kwotę 756 zł i na rzecz powoda A. G. kwotę 900 zł z tytułu częściowego zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu apelacyjnym.

O kosztach sądowych – opłaty od apelacji – od których powodowie byli zwolnieni Sąd Okręgowy orzekł w punkcie E sentencji, na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 1 w zw. z 13 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tj. Dz.U. z 2016 r., poz. 623) w zw. z art. 100 zd. 1 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c.

Wartość przedmiotu zaskarżenia wynosiła łącznie 67 500 zł, natomiast Sąd podwyższył zasądzone na rzecz powodów kwoty łącznie o 49 500 zł, a zatem strona pozwana powinna pokryć koszty opłaty od apelacji w wysokości 2475 zł (49 500 zł x 5%).